



Українська делегація у м. Брест-Литовський.
С. Остапенко – крайній праворуч. 9 лютого 1918

ОСТАПЕНКО Сергій Степанович (06(18). 11. 1881, с. Троянів Житомир. пов. Волин. губ., нині Житомир. р-ну Житомир. обл. — 21. 01. 1938, Харків) — політичний діяч, економіст. Від 1897 навч. у Білокриниц. с.-г. школі (нині Кременец. р-ну Терноп. обл.), після її закінчення учителював у Волин. губ. Став чл. УПСР. За політ. діяльність 1905 заарешт. і ув'язнений на 3 р. Після звільнення 1909 екстерном закін. Володимир. кадет. корпус у Києві та вступив до Київ. комерц. інституту. 1913 поглиблював знання з економіки у Німеччині. Після повернення працював зав. статист. бюро Балт. повіт. земства Поділ. губ. і статист. бюро гірничодобув. промисловості Слобожанщини у Харкові, приват-доцент Київ. комерц. інституту. В січні 1918 як екон. радник увійшов до госп. комісії делегації УЦР на мирних переговорах у м. Брест-Литовський (нині м. Брест, Білорусь), у березні того ж року — до Комісії з товарообміну із Центр. державами (Німеччина, Австро-Угорщина, Болгарія, Туреччина) при уряді УНР. За гетьманства П. Скоропадського у травні-жовтні 1918 — чл. екон. комісії С. Шелухіна при укр. делегації на переговорах із делегацією Рад. Росії у Києві, водночас продовжував викладац. діяльність. У грудні 1918 — лютому 1919 — Міністр торгівлі й промисловості УНР. У січні-лютому 1919 у складі повноваж. дипломат. місії взяв участь у переговорах із представниками Антанти на ст. Бірзула (нині м. Подільськ Одес. обл.) щодо визнання самостійності УНР і допуску її представників на міжнар. мирну конф. у Парижі. Від лютого 1919 — голова Ради Нар. Міністрів УНР. Виступав за порозуміння з країнами Антанти, після провалу переговорів з ними у квітні 1919 звільнений у відставку. Від липня 1919 викладав у Кам'янець-Поділ. укр. університеті (нині Хмельн. обл.): приват-доцент кафедри статистики, згодом — каф. політекономії і статистики. Автор першого укр. під-

ручника зі статистики та демографії — «Курс статистики і демографії» (Кам'янець-Подільський, 1920). Напередодні встановлення рад. влади у середині листопада 1920 не підтримав колег, які емігрували до Польщі, наприкінці того ж року виїхав із Кам'янця-Подільського. Заснував Мироц. с.-г. технікум (нині Бучан. р-н Київ. обл.). 13 травня 1921 заарешт. у т. зв. справі ЦК УПСР, 29 травня того ж року засудж. до 5 р. таборів, замінених на примус. роботи за фахом. Відтоді працював у ВНЗх Києва та Харкова, ж. «Червоний шлях», екон. виданнях. 16 грудня 1937 заарешт., 30 грудня того ж року засудж. до розстрілу. Реабіліт. 1960. У 2006 НБУ в серії «Видатні особистості України» випустив 2-гривневу монету, присвяч. 125-річчю від дня народж. О. Його ім'ям названо вулицю в Києві та провулок у Житомирі.

Основні праці

Мясной экспорт. К., 1912; Внешние рынки России. Персидский рынок и его значение для России. К., 1913; Экономия скотоводства и хлебные пошлины. К., 1914; Економічна географія України. К., 1919; Політична економія. К., 1920; Важливіші властивості українського народу в порівнянні з іншими народами. Кам'янець-Подільський, 1920; Капіталізм на Україні // ЧШ. 1924. № 1-2; Енергетика громадського господарювання за 1913 та 1923 роки. К., 1925.

Державний архів

Центр. держ. арх. вищих органів влади і упр. України. Ф. 2582, оп. 1, спр. 188, арк. 18, 18зв, 21, 131; Держ. арх. Хмельн. обл. Ф. Р. 582, оп. 1, спр. 134, арк. 137, спр. 145, арк. 18; оп. 2, спр. 264, арк. 4.

Рекомендована література

1. Костюк Г. Сталінізм в Україні (Генеза і наслідки): Дослідження і спостереження сучасника. К., 1995;
2. Верига В. Визвольні змагання в Україні 1914–1923 рр. Т. 2. Л., 1998;
3. Уряди України у XX ст.: Наук.-докум. вид. К., 2001;
4. Завальнюк О. М. Історія Кам'янець-Подільського державного українського університету в іменах (1918–1921 рр.). Кам'янець-Подільський, 2006.

О. М. Завальнюк

Бібліографічний опис:

Остапенко Сергій Степанович / О. М. Завальнюк // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2022. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-77054>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).